

οί μεγάλοι δολοφόνοι πού τὰ χέρια τους στάζανε αίμα ; Τους ἐμπόδισε αὐτὸ νὰ σφάζουνε, νὰ κάψουνε, νὰ πνίξουνε, νὰ βουτήξουνε στὴ δυστυχία τὸν κόσμο ;

Κ' ἔπειτα. Τῇ στιγμῇ πού οἱ λαοὶ σηκώνονται γιὰ νὰ ἐπιβάλλουνε τὶς χριστιανικὲς ἰδέες τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἰσότητος, πῶς δὲν τὸ καταλαβαίνετε πόσο τὸ ράσσο γίνεται ἀντιπαθητικὸ παίρνοντας τὸ μέρος τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν ; Εἶναι ἀνάγκη νὰ θυμίζετε πάντα στοὺς λαοὺς τὴν πικρὴ ἀλήθεια πῶς τὸ ράσσο σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες στάθηκε ἀντίμαχο σὲ κάθε ἀπελευθερωτικὸ κίνημα πού ζήτησε νάνεβάσῃ τὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς ;

Δημιουργήθηκε, σήμερα μάλιστα, τόση δυστυχία στὸν κόσμο πού ὁ προορισμὸς τοῦ κλήρου, πού ἐννοεῖ τὴν ἀποστολὴ του, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλος παρὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς δυστυχισμένους, νὰ γλυκάνῃ τὴν πίκρα τῆς ζωῆς, νὰ ὑψώσῃ τὴ συνείδηση πρὸς ἓνα φωτεινότερο ἰδανικό. Σεῖς ἔρχεστε καὶ ζητᾶτε νὰ φανατίσετε, νὰ συδαυλίσετε τὴ φωτιά. Ἡ φωνή σας ἀντηχεῖ σὰν ἓνα φριχτὸ σάλπισμα Μεσαιωνικοῦ συναγερμού πού ζητάει νὰ σηκώσῃ τὰ πλήθη. Μά, Δεσπότη μου, δὲ διδαχτήκατε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Βόλου πῶς οἱ Ἰδέες εἶναι ἀθάνατες ; Γιατί δὲ συλλογιέστε τὴ θέση σας τὴ στιγμῇ πού ὁ χεῖμαρρος τῆς λαϊκῆς ὀργῆς κατεβαίνοντάς θὰ σᾶς βρῇ μπροστά του, στὸ μανιασμένο διάβα του ; Ἐχετε τόσα ἄλλα καθήκοντα σήμερα. Ἀφῆστε τοὺς λαοὺς ἥσυχους νὰ ζητήσουνε μόνοι τὸ δίκιο τους.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

### ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

Νά, ἡ ἀνοιξή γυρίζει, νά, τὸ χελιδόνι  
Στὸν Παρθενώνα ξαναχίζει τὴ φωλιά του !  
Μιστράλ

Πετοῦνε τ' ἀνοιξιὰτικα πουλιά στοῦ Παρθενώνα  
τὶς ἀγρυπνεσ στοές  
Καὶ δίχως κἄν ν' ἀγγίξουνε μιὰ δωρική κολῶνα  
Στὶς ρόδινες σκιές  
Τοῦ δειλινοῦ ἀνεμίζονται καὶ χύνονται στ' ἀέρι  
Σὰν τὶς σαῖτες πού πετάει μικροῦ παιδιοῦ τὸ χέρι.

Κύκλους κοντυλογράφουνε στ' ἀχνότρεμο ἀεράκι  
Καὶ στὸ γλαυκὸ οὐρανὸ  
Νὰ πᾶνε λὲς ψηλότερα ποθοῦν καὶ ἀπ' τὸ γεράκι  
Πιὸ πέρα ἀπ' τὸν ἀχὸ  
Ποῦ τρικυμίζει κάτου ἐκεῖ τὴν κοιμισμένη Ἀθήνα  
Μὲ τραίνων καὶ αὐτοκίνητων σάλπιγγαν ἢ σειρήνα.

Μὰ πάλι γύρω πέτουνται στὰ ὀλόχρυσά συντρίμματα  
Καὶ στοὺς ἀρχαίους ναοὺς  
Μαῦρα καὶ ἄν εἶναι φέρουνε τοῦ δειλινοῦ κυλίσματα  
Μενεξεδιὰ καὶ ἀνθοῦς,

Κι ἀκόμα ἐδῶ μὲ σεβασμὸ περνοῦν στὸν Παρθενώνα  
Μὲ τὴν ἀνοιξή νὰ φέρουνε στὸ διάβα τοῦ χειμῶνα.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΗ

### ”Η ΠΟΜΠΗ“

Στὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ, ἀνάμεσα σὶ ἄσπρα σπιτάκια, τραβάει μὲ ἄγρια οὐρλιάσματα μιὰ παρᾶξενη συνοδεία.

Ἐνα πλῆθος ἀπὸ λαὸ προχωρεῖ, θαδίζει πυκνὸ καὶ ἀργά, κουνιέται σὰν ἓνα μεγάλο κύμα. Μπροστὰ πηγαίνει ἓνα κακομοίρικο ἀλογάκι: διὰν σηκώνει τὸνα ἀπ' τὰ μπροστινὰ του πόδια, κουνάει τόσο κομικὰ τὸ κεφάλι του, πού θαρρεῖς πῶς τὸ στήμα του θάκουμπήσει σὲς σκόνες τοῦ δρόμου, καὶ διὰν τραβάει τὸ πεινὸ του πόδι, λὲς πού θὰ κᾶθίσει κατὰ γίς.

Στὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ ἀμαξιοῦ, πού τὸ σέρνει τἀλογάκι, εἶναι δεμένη μ' ἓνα σκοινὶ μιὰ μικρόσωμη, ὀλότελα γυνή, γυνάικα, σχεδὸν παιδί ἀκόμα. Περιπατεῖ ἀπ' τὸνα πλευρὸ τοῦ ἀμαξιοῦ μὲ παρᾶξενο βῆμα· τὸ κεφάλι τῆς μὲ κατὰμαυρα, πυκνὰ καὶ σουρμαδημένα μαλλιά εἶναι σιραμμένο πρὸς τὰ πλάτω καὶ γέρνει λίγο πρὸς τὰ πίσω γὰ μάτια τῆς, ὀρθάνοιχα, κοιτᾶζοντε μακριὰ καὶ πέρα μ' ἓνα ἡλίδιο βλέμμα... Τὸ κορμὶ τῆς εἶναι καταματωμένο, τὸ ἀριστερὸ ἀπ' τὰ ἐλαστικά, κοριτοίστικα στήθια τῆς εἶναι καταξεσκισμένο καὶ τρέχει αίμα... Μιὰ κόκκινη γραμμὴ σέρνεται στὴν κοιλιά τῆς καὶ τὸ ἀριστερὸ τῆς σκέλος, ἴσαμε κάτω, στὸ γόνατο· πέρα κάτω ἢ αἱματένια γραμμὴ εἶναι σκεπασμένη μὲ μιὰ σκοῦρα κροῦστα ἀπὸ σκόνῃ. Φαίνεται πῶς ἀπ' τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς αὐτῆς ἔχει ξεγδαρθεῖ μιὰ μακριὰ στενὴ λουρίδα τοῦ πετοιοῦ τῆς, καὶ πῶς τῆς ἔχουν δείρει τὴν κοιλιά μὲ ξύλο, γιὰτὶ εἶναι φοβερὰ πρησμένη καὶ κατὰμαυρη.

Τὰ χαριτωμένα καὶ μικρὰ πόδια τῆς μόλις καὶ ἀγγίζουν τὸ χώμα, ὀλάκερο τὸ σῶμα τῆς εἶναι κυρτωμένο καὶ τρεκλίζει πότε δῶ καὶ πότε κεῖ, ἔτσι πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ πῶς βαστιέται ἀκόμα αὐτὴ ἡ γυνάικα σὶὰ πόδια τῆς, πού καὶ αὐτὰ—ὅπως ὅλο τῆς τὸ κορμὶ—εἶναι καταματωμένα, καὶ πῶς δὲν πέφτει καταγίς νὰ σερθεῖ πίσω ἀπ' τὰμάξι στὸ δρόμο...

Ὅμως ἀπάνω σὶ ἀμάξι κάθεται ἓνας μεγαλόσωμος χωρικὸς μὲ μιὰ ἄσπρη μπλουζα, κ' ἓνα μαῦρο κοῦκο, πού ἀπὸ κάτω του προβάλλουν καὶ ξανθὲς μποῦκλες· σὶ ἓνα χέρι κρατᾶει τὰ γκέμια, σὶ ἄλλο τὸ κροῖτο, καὶ μιὰ μαστιγώνει τὰ καπούλια τοῦ ἀλόγου, καὶ μιὰ τὸ κορμὶ τῆς μικρόσωμης, ὀλότελα σχεδὸν παραμορφωμένης γυναικὸς. Τὰ μάτια τοῦ ξανθοῦ χωρικοῦ εἶναι πλημμυρισμένα μ' αίμα καὶ σπιθοβολοῦνε ἀπὸ χαρὰ καὶ μοχηρία. Τὰ μαλλιά του δείχνουν ἀκόμα πιὸ πράσινα τὰ πρασινωπά του μάτια. Τ' ἀνασκουμπωμένο του μανίκι ξεσκεπάζουν καὶ δυνατὰ, κρεστωμένα τριχωτὰ μπράτσια, σὶ ὅτμα του εἶναι ἀνοιχτὰ καὶ γεμάτα κοφτερά, κίτασπρα δόντια. Κάθε τόσο γωνάζει ὁ χωρικὸς μὲ βραχνὴ φωνή:

«Νά... στρογγυλά! ἄ! δά! Πάρε καὶ αὐτήν! Δὲν εἶναι ἔτσι, βρε παιδιά!»

Πίσω ἀπ' τὰμάξι καὶ τὴ γυνάικα θαδίζει ἓνα μεγάλο πλῆθος ἀπὸ λαὸ καὶ γωνάζει, οὐρλιάζει, γε-

λάει, σφυρίζει, πειράζει. Νέοι τρέχουν από πίσω, και πολλοί απ' αυτούς πηγαίνουν κοντά της και της φωνάζουν καταπρόσωπα αδιάκριτα λόγια. Τότε ένα ήρεμο γέλιο σκεπάζει όλες τις άλλες φωνές, καθώς και το σφύριγμα που κάνει το καμουτσιόκι στον αέρα. Γυναίκες μ' άναμμένα τα πρόσωπά τους και μάτια που λάμπουν από χαρά ακολουθούν... "Αντρες φωνάζουνε στο χωρικό που κάθεται απ' άμαξι και θρώμικο... Έκείνος γυρίζει πίσω και γελάει ανοίγοντας πλατύ το στόμα του. Μια καμουτσιόκι πέφτει τώρα πάνω στο κορμί της γυναίκας... Τό λιανό και μακριά καμουτσιόκι διπλώνεται γύρω απ' τον ώμο της και σφηνώνεται κάτω απ' την άμασκάλη... Τότε ο χωρικός τραβάει με φόρα το κορτίο προς το μέρος του ή γυναίκα θράζει μια δυνατή φωνή και πέφτει τάντασκελα. Πολλοί απ' το πλήθος τρέχουν κοντά της γρήγορα γρήγορα και τήρε σκεπάζουν με τα κορμιά τους, σκιδόντας από πάνω της. Τό αλογάκι για μια στιγμή σταματάει, ύστερα όμως ξαναρχίζει το δρόμο του και η γυναίκα σέρνεται πάλι πίσω απ' άμαξι... Τό γιωχό τ'αλογάκι, προχωρώντας αγάλια αγάλια, κουνάει το κεφάλι του, σαν ν'άθελε νά πει:

«Είναι ντροπή νάσαι κανείς ζώο! Σέ κάθε αιμία είναι κανείς αναγκασμένος νά παίρνει μέρος.»

«Ο ούρανός, ό καλοκαιρινός ούρανός είναι κατακάθαρος και δίχως τό παραμικρό σιννεφάκι, και ό ήλιος πλημμυρίζει τόν κόσμο με τίς φλογισμένες του άχτίδες....

Δέν έγραφα τήν άλληγορικήν εικόνα τών μαρτυριών ενός προφήτη κατατρεγμένου από τήν πατριδα του πού δέν τόν παραδέχεται,—δυστυχώς όχι! Αυτό όνομάζεται «πομπή». Μ' αυτόν τόν τρόπο τιμωρούν οι άντρες τίς γυναίκες τους διαν' τους άπατούν: είναι μια ήθογραφική σκηνή πού είδα στις 15 του Αλωναρίου του 1891 στο χωριό Καντιμπούγκα της επαρχίας του Χέρσον.

(Μετάφρ. Κ. ΚΑΡΘ.)

## ΜΕΘΗΣΙ

Στόν άνεμο, στόν άνεμο οι τρομάρες,  
οί πόνοι κ' οι καημοί και τάγια μίση  
και του θυμού οι θλιμένες θολομάρες—  
καπνοί από μια φωτιά, πού πάει νά σβύσει.  
Απόκριφες, άμύλητες λαχτάρες  
έχουνε τήν καρδιά μου πλημμυρίσει....  
Πάρτε γλυκές, αϊολικές κωθάρες  
κι άπλό ή χαρά τραγουδι άς άρχινήσει.  
Και κάτσετε ένα γύρω στο χορτάρι,  
τό θείο κρασί νά πιούμε, πού κερνάει  
του πόθου τό ξανθό τό παλληκάρι.  
Χαρά στονε, πού πρώτος θά μεθήσει!  
«Οποιος μεθάει ποτές του δέ γερνάει,  
γιατί ή ζωή είν' άτέλειωτο μεθήσι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

## ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

## ΜΥΡΙΕΛΛΑ'

(ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ κ. ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Η δραματική προσπάθεια του κ. Δημ. Ταγκόπουλου, πού άρχισε στα 1905 με τούς «Ζωντανούς και Πεθαμένους», ξετυλίχθηκε με τόν «Άσωτο» (1906), τίς «Αλυσίδες» (1908), «Στήν δξώπορτα» (1909) και τόν «Αρχισυντάκτη» (1913), μās έδωσε τελευταία καινούριο έργο, τή «Μυριέλλα» δράμα με τρία μέρη.

Ο χαρακτηριστικός νεωτερισμός στην εργασία του κ. Δ. Ταγκόπουλου, είναι πως ή δραματική σύγκρουση δέ γανερώνεται άνάμεσα στα πρόσωπα, με τά πάθη, μά με τίς ιδέες. Κι αν καμιά φορά ξεχωρίζουνε στις σκηνές του οι άνθρωπινες έννοιες πού παλεύουν και μάχονται συναμειψύ τους, πάντα κάτω απ' αυτές, σά σκνψουμε βαθύτερα, θά παρατηρήσουμε νά τίς ζωντανεύουνε διαφορές σέ λογίς κοινωνικές ιδέες κι αντίληψεις. Έτσι, φτάνει τό δράμα νά ξεφύγην από τόν παλιό του κι αιώσιο φυσικό του δρόμο, κι αντίς νά μιλή στην ψυχή και στο αίσημα, νά γυρίξη δλο προς τό νου και τή σκέψη. Έδώ, σημαδεύεται ή σημαντική πρωτοτυπία του συγγραφέα, και σ' αυτό τό σημείο πρέπει νά σταθί κανείς για νά ζυγιάση τήν αξία του ίσα με τώρα έργου του.

Στό νεώτερο άνθρωπο, τά παλιά κι αιώνια ψυχικά πάθη, δέν ξετυλίγονται πιά με τόν πρωτόγονο τρόπο του άλλοτε. Για νά δημιουργηθούν αυτά, έξδν από τίς συνθήκες της ζωής και τούς νόμους της μοίρας, παίζει ρόλο κ' έν άλλο στοιχείο: ή σκέψη, ή διάθεση κ' ή πίστη σέ ιδέες διάφορες για τήν αντίληψη της ζωής και του προσορισμού της, γεννημένες από τήν κλση πού νοιώθουμε προς τήν κοινωνική λευτεριά και τόν άτομικό ξεσκαθισμό. Η παράδοση μιας συνθηματικής ήθικης, σθηριγμένης στο νύμα και στην άπάτη, κουράζει ψυχικά τό σημερνό άνθρωπο, του άνοίγει νέους ορίζοντες στις ιδέες για τή ζωή του, καινούριες λαχτάρες, κ' έτσι τον φέρνει σέ σύγκρουση με τά καθιερωμένα. Η σύγκρουση αυτή, έξω από τά ψυχικά πάθη και μονάχα περιορισμένη στις ιδέες, μπορεί νά γίνη αντικείμενο δραματικής τέχνης; Νά, τό ζήτημα. Ο κ. Δημ. Ταγκόπουλος τόλμησε. Ποιός θά μπορέση νά κατακρίνη τόν συγγραφέα πού θέλει νάνοίξη δρόμους σέ τόπον άνεξερεύνητο;

Η Μυριέλλα είναι μια νέα κοπέλλα, πού έχει ψυχόρμητη μέσα της τή λευτεριά προς τή ζωή. Μοιάζει της μάνας της, πού γιατί άγάπησε έναν άλλον, ό άντρας της τή σκότωσε. Και τή σκότωσε μόνο για νά μή τονέ χωρίση, κ' έτσι ή μεγάλη περιουσία του πεθερού, του ξεφύγει πιά από τά χέρια. Ο άντρας ύστερ' απ' αυτό τό έγκλημα «αιμής» άθλώνεται από τό δικαστήριο. Περνούνε χρόνια. Η μικρή Μυριέλλα μεγαλώνει, μαθαίνει τό φοιητό κακούργημα, άντιπαθεί τόν πατέρα της πού θέλει νά εθαρμόση και σ' αυτή τίς σκουριασμένες του ιδέες για τήν «αιμή» μιας κοινωνίας πού τιμή δέν έχει, κ' έτσι τελειώνει νά του φύγη από τό σπίτι, καταπατώντας τίς κοινω-